

Hírek Báthory Zsigmondról!

Tanuljunk hibáiból! Áttekintés a zivataros évtizedekről

Báthory Zsigmondot letartóztatták Csehországban! A nemrégiben lemondott erdélyi fejedelmet császár elleni összeesküvéssel vádolták meg. A prágai börtönben 14 hónapnyi büntetést kell letöltenie. Most rokona, Báthory Gábor folytatja a káoszteremtést hazánkban. De ki tudja, mit hoz még a sors, a zűrzavaros életű és uralkodású Báthory Zsigmond visszatér-e negyedszerre. Bár ez nem tűnik reálisnak, nagyon is fontos, hogy tisztába legyünk eddigi tetteivel.

Báthory Zsigmond élete 1572-ben Nagyváradon indult. Mindenki által ismert nemes családba született. Édesapja a híres váradai kapitány és erdélyi vajda, Báthory Kristóf, édesanyja pedig, szintén jómódú családból származó, Bocskai Erzsébet. Szülei révén rokonságában tudhatta például Báthory Istvánt, Báthory Erzsébetet és Bocskai Istvánt is, akikről szintén jelentek meg már korábban cikkeink. Kilenc évesen választotta meg a kolozsvári országgyűlés erdélyi vajdának édesapja kérésére, majd öt év múlva, nagybátyja, Báthory István halála után lett övé a fejedelmi cím.

Báthory Zsigmondról készült portré

Fiatal, tapasztalatlan uralkodóként hamar összetűzésbe került először V. Szixtusz pápával, mivel jóváhagyta a jezsuiták kiutasítását Erdély területéről. A katolikus ellenes törekvései miatt a pápa kiátkozással sújtotta. 1590-ben semmisnek nyilvánította a jezsuiták kiutasítását, ezt azonban a protestáns főuraink nem nézték jó szemmel. A nemesekkel más összetűzése is akadtak. A fő kérdés arról szólt, hogy Erdély kinek az oldalára álljon. Országunkat határokon túl is megbecsülik, ezt Báthory jól tudta, hisz nagybátyját többek közt lengyel uralkodónak kérték fel. Ám, hogy kikkel kötünk szövetséget? A mi helyzetünkben, a jó választás lehetetlen, kérdés, hogy melyikkel járunk rosszabbul, az a mérlegelés tárgya, és a rosszabb választása elkerülendő.

Báthory Zsigmond címere

Végül a Szent Ligához csatlakozott. Országunk főurai egy része ezt nem tartotta helyes döntésnek, féltek a török leigázásától és ez komoly belső feszültséget okozott. A szövetség a török kiűzésének céljából jött létre, de itthon nem talált támogatásra, ezért 1594-ben átadta az uralkodói széket unokatestvérének, Báthory Boldizsárnak. Anyai nagybátyja, Bocskai István sietett segítségére, így ismét visszanyerte pozícióját. Boldizsáron kíméletlen bosszút állt, s folytatta eredeti elképzelését, ezzel nagy csapást mérve Erdélyre.

Így Báthory még a tizenöt éves háborúban is részt vett. A háború a Habsburg és az Oszmán birodalom közt zajlott, s mint már említettük Erdély a keresztény sereghez csatlakozott. Lemondott uralkodónk nevéhez szerencsére fűződik pár győztes csata, de valljuk be nem túl sok. Káoszból sokkal többet teremtett szeretett otthonunkban. De szó, ami szó, hadseregünk helyállításával Lippa és Jenő várát visszavette a töröktől. Ami még emlékezetes, s újságunk erről is tudósított már, az a Gyurgyevói csata volt.

A 15 éve történt híres csata magyar győzelemmel zárult. Vitéz Mihály, havasalföldi vajda segítségével sikeresen bevették a már 100 éve török uralom alatt lévő Gyurgyevót. Baranyai Decsi János krónikája leír pár további részletet is. S azt is, hogy mi történt a csatát vezető török hadvezérrel, Szinán pasával. Néhány nappal visszatérvén az akkor még csak egy fél éve uralkodó III. Mehmed török szultánhoz, súlyos beteg lett, majd végleg kilehelte lelkét. Hogy méreg-e, vagy hogy a vesztes csata kínzó gondolatai okozták-e halálát, azt minden monda másként említi.

A tizenöt éves háború legnagyobb összecsapására Mezőkeresztesen került sor az 1596-os esztendőben. Kedves olvasóink biztosan hallottak a 150 000 fős török seregről. Az októberi csatában először mieink vezettek, még III. Mehmed is megfutamodott. Azonban a keresztény katonák, nem túl bölcs módon, nagy zsákmányolásba kezdtek. A szervezatlenséget kihasználva végül pedig az Oszmán birodalom megfordította a csata kimenetelét mindannyiunk szerencsétlenségére. A már sokszor említett Báthory, aki nem bátorságáról híres ma sem, elmenekült hazánkból III. Mehmed bosszújától félve. Feleségét, Habsburg Mária lett a kormányzó, így szeretett Erdélyünk a Habsburg birodalom része lett II. Rudolf vezetésével.

Mezőkeresztesi csata

Mária Krisztierna Habsburg főhercegnő

Mária Krisztierna Habsburg főhercegnővel kötött házasságával egykor a Szent Ligához való csatlakozást erősítette meg, ám a frigy a hozzá fűzött reményeket nem váltotta be. Az okot csak találgathatni tudjuk, felmerült a homoszexualitás kérdése is, ám mások arról beszélnek, az uralkodó impotens volt. Mindenesetre a házasság 1599-ben véget ért, a főhercegnő pedig kolostorba vonult.

Visszatérve a hadügyekre, hamar megbánva döntését ismét elfoglalta a trónt. De 1599-ben lemondott unokatestvére, Báthory András bíboros részére. Lengyelországba menekült átmenetileg, majd pedig sereggel tért vissza, de nemes, hazafias szándékai ellenére, nem aratott nagy sikert. Bár a trónt sikerült elfoglalnia, az ellene vívott Goroszlói csata kapcsán, az egykori fejedelem az Úr 1602. esztendejében végleg visszavonulót fűjt, ám napjait nem a szokásos formában tölti vidéki birtokain, hanem újra címlapon tetszeleg a botrányhős. Vajon visszatér-e

még „édes hazánkba”¹ vagy új malőrjével örökre eltűnik a történelem színpadának süllyesztőjében?

¹ Balassi Bálint: „Ó, én édes hazám”, újságunknak nagyon megtetszett ez a szófordulat, amit először Balassi használt.

Források a főtudósításhoz:

- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1thory_Zsigmond (a szöveget és a képeket is felhasználtuk innen)
- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/Mez%C5%91keresztesi_csata(a szöveget és a képet is felhasználtuk innen)
- ❖ <https://szigethvar.hu/var/content/1595-gyurgyev%C3%B3i-diadal>
- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/Erd%C3%A9lyi_fejedelmek_list%C3%A1ja
- ❖ <https://mki.gov.hu/index.php/hu/hirek-hu/evfortulok-hu/bathory-zsigmond-halala>
- ❖ <https://www.khm.at/objektdb/detail/20/> (kép)
- ❖ <https://www.sites.google.com/site/hagyomanyesmultidezo/nyilvanos/abrazolasok/xvii-szazad/hasznalati-eszkozok/zaszlok-meltosagjelvenyek/zaszlok/bathory-zsigmond-szekelyudvarhely-es-moldva-zaszloja-goroszlói-csata-nemország> (kép)
- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/Habsburg_M%C3%A1ria_Krisztierna (kép)
- ❖ <http://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/balassi/75.htm>
- ❖ <https://www.derimuzeum.hu/muzeumblog.php?id=30&nyelv=en>

Források a calendárium további cikkjeihez:

- ❖ <https://nlc.hu/shine/20180803/a-hajfestes-bizarr-tortenete/>
- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/Balassi_B%C3%A1lint
- ❖ <http://magyar-irodalom.elte.hu/sulinet/igyjo/setup/portrek/balassi/70i9.htm>
- ❖ <https://femina.hu/ezo/kozepkori-etelek/>
- ❖ <https://mult-kor.hu/veg-y-ketszaz-baranyt-naponta-hogyan-keszultek-a-kzepkor-meselakomai-20170530> (kép)
- ❖ https://hu.m.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1thori_Erzs%C3%A9bet
- ❖ <https://m.mult-kor.hu/bathory-erzsebetverszomjas-legendaja-20210520>
- ❖ https://hu.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%ADksomly%C3%B3i_b%C3%BAcs%C3%BA